

ภาคผนวก ข

แนวคำถามเพื่อการสัมภาษณ์เจาะลึกสำหรับพระวิปัสสนาจารย์หรือวิทยากร
โครงการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิงกลาง

**การสัมภาษณ์เจาะลึก สำหรับพระวิปัสสนาจารย์หรือวิทยากรผู้สอนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง
สำหรับการวิจัยเรื่อง การศึกษากระบวนการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังหญิง
ในทัณฑสถานหญิงกลางตามหลักพุทธธรรม**

★★★★★★★★★★★★★★★★★★★★

คำชี้แจง ผู้วิจัยขอขอรบกวนให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน และเพื่อศึกษากระบวนการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังตามหลักพุทธธรรม ที่เหมาะสมกับบริบท การบำบัดแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมผู้ต้องขัง จึงขอความอนุเคราะห์จากผู้ถูกสัมภาษณ์ได้กรุณาให้ข้อมูลโดยละเอียด เพื่อประโยชน์ในการศึกษากระบวนการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังตามหลักพุทธธรรมในทัณฑสถานของกรมราชทัณฑ์

๑. กระบวนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังที่เหมาะสมของเรือนจำ/ทัณฑสถาน

จุดมุ่งหมายของการถาม : เพื่อให้ทราบถึงแนวทางหรือกระบวนการพัฒนาจิตใจ ของผู้ต้องขังตามหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมตลอดจนการจัดการพัฒนาจิตใจให้กับผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์

๑.๑ กระบวนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังในทัณฑสถาน หากคำนึงถึงการได้รับความพึงพอใจในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ผู้ต้องขังแต่ละคนนับถือ และผลของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้อยู่ในความสนใจของผู้ต้องขัง รวมถึงการดำเนินชีวิตอย่างปกติสุข และมีคุณภาพของผู้ต้องขังภายหลังพ้นโทษท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

๑.๒ ตามความคิดเห็นของท่าน กรมราชทัณฑ์ ควรดำเนินการจัดการพัฒนาจิตใจแก่ผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานในลักษณะอย่างไรบ้าง

๑.๓ ตามความคิดเห็นของท่าน กรมราชทัณฑ์ ควรมีการดำเนินการพัฒนาจิตใจตามแนวทางต่างๆ เหล่านี้ได้แก่ อบรมธรรมศึกษาชั้นตรี โท เอก อบรมจิตตภาวนา (สมาธิวิปัสสนา) อบรมเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q.) อบรมการพัฒนาศักยภาพทางจิตเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม อบรมธรรมปฏิบัติ เรือนจำเรือนธรรม ฯลฯ หรือไม่ อย่างไรให้กับผู้ต้องขัง และควรคำนึงถึงความเชื่อ หรือความต้องการของผู้ต้องขัง ด้วยหรือไม่

๑.๔ ทัณฑสถาน ควรมีสถานที่จัดการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังอย่างไร เพื่อมิให้ปะปนกับแดนอื่นๆ เช่น เรือนนอน แคนโรงงานฝึกวิชาชีพ แคนการศึกษา หรือแดนอื่นๆ

๑.๕ ทักษสถาน ควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมภายในสถานที่อบรมพัฒนาจิตใจสำหรับผู้ต้องขังอย่างไร เช่น ขนาดห้อง พื้นห้อง ประตู หน้าต่าง ขนาดพื้นที่ และพื้นที่ว่างภายในห้อง เป็นต้น

๑.๖ ทักษสถาน ควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพในเรื่องดังต่อไปนี้ อย่างไร

- (๑) แสงสว่างในพื้นที่สำหรับการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง
- (๒) ระบบการถ่ายเทอากาศ
- (๓) อุณหภูมิ
- (๔) เสียง

๑.๗ ทักษสถาน ควรมีการจัดการสภาพแวดล้อมภายนอกสถานที่อบรมพัฒนาจิตใจหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการอบรมพัฒนาจิตใจอย่างไร

๑.๘ ทักษสถาน ควรมีการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์สำหรับการอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังในทัณฑสถานอย่างไร เพื่อให้มีความทันสมัย เพียงพอและเหมาะสมกับการอบรมพัฒนาจิตใจตามวัตถุประสงค์

๑.๙ ทักษสถาน ควรมีการสรรหาอนุศาสนาจารย์ พระวิปัสสนาจารย์ อาจารย์ หรือวิทยากรต่างๆ ตลอดจนความรู้ความสามารถและความพร้อมของวิทยากรในการอบรมพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังอย่างไร

๑.๑๐ ทักษสถาน ควรมีการจัดแนวทางการอบรมพัฒนาจิตใจตามหลักพุทธธรรมอย่างไร และระยะเวลาในการจัดอบรมที่เหมาะสมและสามารถยืดหยุ่นเพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถเข้าอบรมพัฒนาจิตใจได้ตลอดหลักสูตรควรเป็นอย่างไร เพื่อประโยชน์ที่ผู้ต้องขังจะได้รับอย่างเหมาะสม

๑.๑๑ ทักษสถาน ควรมีการดำเนินการประชาสัมพันธ์ให้องค์การทางศาสนาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในกรุงเทพมหานคร และส่วนภูมิภาคเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังในทัณฑสถานหรือไม่ และเมื่อจัดกิจกรรมในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังร่วมกันเสร็จสิ้นแล้ว ควรมีการประเมินผลหรือแจ้งผลการฝึกอบรมพัฒนาจิตใจให้ผู้ต้องขัง และญาติของผู้ต้องขังได้รับทราบหรือไม่

๑.๑๒ ทักษสถาน ควรมีการติดตามประเมินผลการอบรมพัฒนาจิตใจตามหลักพุทธธรรมทั้งในด้านการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความฉลาดทางอารมณ์ และความก้าวหน้าทางด้านจิตใจทั้งกับเพื่อนผู้ต้องขังและผู้บังคับบัญชาในเรือนจำ/ทัณฑสถาน หรือไม่ หากมีการติดตามผลควรมีการดำเนินการอย่างไรบ้าง

๒. เนื้อหาที่เหมาะสมหรือควรจะมีในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขังตามหลักพุทธธรรม

จุดมุ่งหมายของการถาม : เพื่อทราบถึงความคิดเห็นต่อเนื้อหาของการพัฒนาจิตใจตามหลักพุทธธรรมต่างๆ ที่เหมาะสมหรือควรนำมาบรรจุไว้ในกระบวนการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง โดยคำนึงถึงเนื้อหา คุณธรรม หลักจริยธรรมทั่วไปที่ควรปลูกฝังในผู้ต้องขัง เพื่อความงอกงามของวิถีชีวิตและปัญญา โดยมีเป้าหมายสุดท้ายเพื่อให้ผู้ต้องขังมีความรู้ทางโลก/ความรู้ทางชีวิต มีการเสริมสร้างหรือปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในแนวทางที่ถูกต้อง และให้มีการเจริญจิตภาวนาเพื่อลดความเครียดขณะอยู่ในเรือนจำเป็นการเสริมสร้างความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดความสำนึกผิดในการกระทำผิดของตนเอง และไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีกภายหลังปล่อยตัวพ้นโทษ โดยมีหัวข้อคำถามดังนี้

๒.๑ ท่านมีความคิดเห็นว่า ควรมีหลักธรรมเกี่ยวกับ ไตรสิกขา ในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดความรู้ทางโลก และมีความรู้ในการดำเนินชีวิตอีกทั้งเป็นเกราะป้องกันตนเอง ไม่ให้ออกไปกระทำผิดกฎหมายซ้ำอีกเมื่อพ้นโทษแล้วนั้น หรือไม่

.....

.....

.....

๒.๒ ท่านมีความคิดเห็นว่า ควรมีหลักธรรมเกี่ยวกับ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐ ในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังเกิดความตระหนักและเข้าใจถึงความหมายของการทำบุญอย่างถูกต้อง อันเป็นเครื่องมือของการทำความดี หรือไม่

.....

.....

.....

๒.๓ ท่านมีความคิดเห็นว่า ควรมีหลักธรรมเกี่ยวกับ สังคหวัตถุ ๔ ในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังเมื่อพ้นโทษจากเรือนจำไปแล้ว สังคมจะให้อภัยและยอมรับในตัวผู้ต้องขังว่าเป็นผู้มีความประพฤติดีมีกริยาม ทั้งกาย วาจา และเป็นผู้ที่ผ่านกระบวนการแก้ไขปรับปรุงตนเองและมีหลักธรรมเป็นเครื่องนำทางให้ประพฤติปฏิบัติตนแล้วนั้น หรือไม่

.....

.....

.....

๒.๔ ท่านมีความคิดเห็นว่า ควรมีหลักธรรมเกี่ยวกับ เบญจศีล (ศีล ๕) ในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังมีเครื่องในการป้องกันตนไม่ให้เสียหาย เป็นพื้นฐานของชีวิตให้มั่นคง จึงจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขภายหลังพ้นโทษ เป็นการปิดช่องทางที่จะทำให้ตนเองเสียหรือกระทำความผิดกฎหมายซ้ำอีก หรือไม่

.....

.....

.....

๒.๕ ท่านมีความคิดเห็นว่า ควรมีหลักธรรมเกี่ยวกับ ทิศ ๖ ในการพัฒนาจิตใจผู้ต้องขัง เพื่อให้ผู้ต้องขังที่มีความเข้าใจและประพฤติปฏิบัติตามหลักธรรมดังกล่าวนี้ จะทำให้เกิดความสำนึก มีความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับตนเองเกิดสำนึกในความรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งเมื่อเกิดสำนึกในความรับผิดชอบต่อบุคคลรอบข้างก็สามารถนำไปใช้ในการประเมินศีลธรรมในตัวเอง ไม่กระทำความผิดและเบียดเบียนต่อบุคคลรอบข้างอันจะไม่หวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกเมื่อพ้นโทษกลับสู่ครอบครัว ชุมชน และสังคม และเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า ทิศ ๖ ได้ทำหน้าที่ของตนสมบูรณ์แล้ว หรือไม่

.....

.....

.....

๒.๖ ท่านมีความคิดเห็นว่า ควรมีกระบวนการอบรมที่เน้น การเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจชีวิตตามหลักพุทธ ให้แก่ผู้ต้องขังในการพัฒนาจิตใจในทัณฑสถาน หรือไม่

.....

.....

.....

๒.๗ ท่านมีความคิดเห็นว่า ควรมีกระบวนการอบรม ที่เน้น การเสริมสร้างจริยธรรมตามหลักพุทธ ให้แก่ผู้ต้องขังในการพัฒนาจิตใจในทัณฑสถาน หรือไม่

.....

.....

.....

๒.๘ ท่านมีความคิดเห็นว่า ควรมีกระบวนการอบรม ที่เน้น การพัฒนาจิตภาวนาตามแนวสติปัฏฐาน ให้แก่ผู้ต้องขังในการพัฒนาจิตใจในทัณฑสถาน หรือไม่

.....

.....

.....

๓. ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

จุดมุ่งหมายในการถาม : เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นรวมถึงข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นอกเหนือจากที่ได้ตอบคำถามต่างๆ ข้างต้นแล้ว และยังเป็นการสรุปส่งท้ายก่อนจบการสัมภาษณ์จากคำถามดังนี้

๓.๑ ท่านมีความคิดเห็นว่า กระบวนการพัฒนาจิตใจในปัจจุบันของผู้ต้องขังหญิง ในทัณฑสถานที่ผ่านมา ได้ให้ผลลัพธ์อะไรกับผู้ต้องขังบ้าง

.....

.....

.....

๓.๒ ข้อขัดข้อง ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในกระบวนการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังในเรือนจำ/ทัณฑสถาน ท่านคิดว่ามีอะไรบ้าง สาเหตุมาจากอะไร และท่านในฐานะเป็นผู้สอนหรืออาจารย์ ท่านคิดว่าแนวทางการแก้ไขของทัณฑสถานควรดำเนินการอย่างไรเพื่อให้กระบวนการพัฒนาจิตใจของผู้ต้องขังในทัณฑสถานประสบความสำเร็จในอนาคต

.....

.....

.....